

R. P. Thomæ Tamburini È Societate Jesu Opera Omnia

Tamburini, Tommaso

Lugduni, 1689

Consumit secundo tempore.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78172](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78172)

At si Antonius triticum illud erat venditurus tempore secundo, hoc est, hyeme; quando pluris valebat, quod tritico per hyemem cadit, illud emit majore pretio, v.g. sex aureis, totum hunc valorem, hoc est, sex aureos debet Petrus fur (deductis expensis) reddere. Ratio clara est, quia in toto hoc majore pretio Antonius recipit causam furis, Antonius.

Quid si esset dubium, si venditurus tunc esset? Respondo pro ratione dubij (id quod, omnibus circumstantiis à prudenti expensis, erit decernendum) patet respondere.

Quod si non erat venditurus, nec loco illius aliud tempus, sed erat ipsemet Antonius consumpturus, vel etiam amicis in liberale munus donaturus, quod illo tempore, nec consumpsit, nec amicis donavit: puro adhuc Antonius debere reddere pretium illud maius, quod scilicet exercebat hyemis tempore, quo Antonius consumpturus, vel donaturus erat. Ratio est, quia Petrus injusta causa fuit, ne Antonius re sua sive pro se sive pro amicis crederetur: ergo debet reddere, quanti valebat tritico illius, valebat autem plaris, id est, sex aureis, ut supponimus. Quod dictum est de tritico, dic de pullo equino; si illum vendidit fur primo tempore, sed domini tempore erat vel venditurus, vel donaturus amico, tempore secundo, quo equus adolevit: par enim est ratio ac de tritico, & de ceteris.

Solum adverte expensas necessarias, quia in alendo, equo vel etiam in servando tritico, verè fecisset Antonius, posse à Petro, qui eas fecit subdaci restitutione, quia scitis, quandoquidem has Antonius non fecit, ut supponimus, plus haberet, quam quod exigit damnum, nisi illatum excipere, nisi sint compensandæ cum usu, quem ex equo, verbi gratia, fur accepit, ut ex se patet.

Denique: Si Antonius erat venditurus, consumpturus, donaturus, &c. illud triticum, vel equum tertio tempore: nempe, quando minus res sua erat valitura Petrus, qui rem consumpsit primo illo tempore minoris pretij, nihil aliud debet, nisi pretium illius primi temporis, atque adeo tres aureos. Ratio est, quia, ex una parte dominus non est passus interesse ullum; nam servaturus erat rem, usque ad illud tempus minoris pretij, & ex alia parte, cum fur obligetur reddere rem; vel rei pretium, quantum est eo tempore, quo ipse consumpsit (tunc enim fur propter injustam consumptionem subiectionis restituendi rei valorem) obligabitur ad pretium illud primi temporis, quando injustè consumpsit. Quod verò intercurrentis illud maius pretium medij, seu secundi temporis nihil urgeat, contra furem in favorem Antonij, dicitur mox in simili n. 19. & 20.

Quoniam verò cum hic, tunc deinceps dicemus (si dominus esset servaturus, &c.) Inquirimus, An excedere debeam domino dicenti, se fore servaturum? Respondeo, in rigore re non obligari, quia præsumere potes dolum. Erunt igitur considerandæ conjecturæ, quibus talem veritatem expiscari certò possis. Quod si certò non possis, sed adhuc vigeat dubitatio, restitendum ad proportionem inventæ, vel non inventæ veritatis, seu ad ratam dubij, ut modò dixi n. 8.

Petrus rem ablata consumpsit secundo tempore.

Quando Petrus fur consumpsit, vel alienavit rem secundo illo tempore, quo res creverat in pretio, verbi gratia, tritici mensura valebat sex aureis, equus viginti; sunt rursus distinguenda tria illa tempora, quibus Antonius rem suam vendidisset, vel consumpsisset, vel donasset, uno verbo, de re sua disposuisset.

Si ergo disposuisset primo illo tempore minoris pretij, dico probabilissimum, imò certum mihi videri, deberi à Petro totum valorem secundi temporis, atque adeo sex aureos pro mensura tritici, viginti pro pullo equo, restituere. Ratio mihi manifesta est, quia illa res dum existit impermissa in medio illo tempore, donata est, non furis: ergo si fur tunc consumpsit, vel

Part. I.

vendidit, rem alterius consumpsit, vel vendidit, certè per injuriam factam domino: ergo, utpotè pretium alienæ mercis, sibi retinere licetè non potest, sed omnino restituere debet. Et sicuti, si eo tempore majoris pretij Petrus velleret à peccato furti se liberare, & adhuc res aliena apud se exaret, domino reddere deberet totam tandem rem; quomodocunque, sive intrinsecè, sive extrinsecè auctam, quia res crevit pro domino, non pro Petro: ita posito, quod eodem tempore iniquè consumit, vel distrahit, alterum tantum in æquivalenti opus restituere.

Quod si disposuisset Antonius de re sua secundo eodem tempore majoris pretij, pari, imò potiori jure Petrus debet valorem hunc majorem reddere. Ratio est clara, quia, dum ipse tunc consumpsit, damnum hujus valoris Antonio intulit.

Denique si Antonius disposuisset de sua prædicta re in tempore minoris pretij: adhuc maius ipsum pretium dictum n. 13. debet Petrus. Ratio est, quia, dum fur injustè destruxit rem tempore, quo valuit majori pretio, contraxit ex debito obligationem reddendi illam, quantum tunc valebat, tota enim, ejusque totus valor erat domini, & ex alia parte rem fore à domino conservandam pro tempore consequenti, quando decrevit pretium, non tollit à fure eam obligationem, quam ex delicto contraxit. Adde nimis esse contra rectam rationem, quod fur reportet lucrum, & distulcat ex duplici suo delicto; nempe ex furto, & ex injusta reconsumptione: sic autem esset, si ipse posset sibi retinere excessum illum pretij.

De expensis factis à fure in alendo, v.g. equo, nisi compensentur cum usu, quem ex equo fur habuit, idem dic, quod modò n. 9. sine dictum est.

Petrus rem ablata consumit tertio tempore.

Quando Petrus consumit rem tempore illo tertio, quo rei pretium decrevit, sive rediens ad primum, sive etiam ad minus, ut si mensura dicti tritici descenderet ad pretium trium, vel duorum aureorum, & equus jam senex ad octo, vel quinque: pari modo videndum est, quandònam ex illis tribus temporibus Antonius rei dominus fuisset rem suam illam consumpturus, vel servaturus, &c.

Si ergo Antonius de re sua disposuisset primo tempore, debet Petrus reddere quanti tunc valebat, atque adeo in exemplis positis tres aureos pro mensura tritici decem pro equo. Ratio est, quia ex una parte Petrus rem consumendo illo primo tempore, obligationem contraxit restituendo valorem illius temporis, quo consumpsit, ut in simili dictum est modò: & ex alia parte, pro tanto pretio damnum intulit Petrus Antonio, non verò pro majore; jam enim, ut supponimus, Antonius rem non erat ad meliora tempora servaturus. Dices: At si medio tempore crevit valor rei, pro domino crevit. Respondeo, ut iam tertio tempore decrevit, ergo pro Domino decrevit: solum igitur Petrus debet pro damno allato, quod solum fuit caruisse Antonium pretio primi illius temporis.

Si verò Antonius de re sua secundo tempore, qui plus res valebat, disposuisset, totum hunc valorem, atque adeo pro mensura dicti tritici sex aureos, pro equo viginti, vel triginta debet Petrus restituere: quia ut sup. in simili n. 7. & 9. dictum est, dum Petrus rem alienam sibi in eo medio tempore retinuit, unde factum est, ut dominus de re sua disponere eo tempore non potuerit, in toto illo valore damnum intulit: ergo totum est refarciendum, exceptis expensis fortè factis, & non compensatis, iuxta dicta eodem n. 9. sine.

Denique: Si Antonius de re sua disposuisset in tertio illo tempore minoris valoris, hunc solum minorem valorem debet reddere Petrus, atque adeo in exemplis positis tres, vel duos aureos pro tritico, decem, vel octo pro equo, quantum scilicet mensura tritici,

E c 2